

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

PIG

POLITIKA I GOSPODARSTVO

OGLEDNI ISPIT

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

PIG.00.HR.R.K1.20

45340

Politika i gospodarstvo

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 20 stranica, od toga 1 praznu.

Politika i gospodarstvo

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja se vrsta javne politike bavi provedbom kurikularne reforme?

- A. vanjska
- B. socijalna
- C. ekološka
- D. obrazovna

(1 bod)

2. Koja od navedenih organizacija usmjerava svoje djelovanje prvenstveno na osvajanje vlasti?

- A. sindikat radnika
- B. politička stranka radnika
- C. udruga nezaposlenih radnika
- D. zaklada za jačanje zapošljavanja

(1 bod)

3. Španjolski predsjednik Francisco Franco preuzeo je vlast državnim udarom 1936. godine te zatim donio zakone na temelju kojih je vladao. Što karakterizira njegovu vlast?

- A. legalnost i legitimnost
- B. nedostatak i legitimnosti i legalnosti
- C. legitimnost uz nedostatak legalnosti
- D. legalnost uz nedostatak legitimnosti

(1 bod)

4. Državljeni koje zemlje mogu birati svoje predstavnike u Europskome parlamentu?

- A. Estonije
- B. Norveške
- C. Švicarske
- D. Ukrajine

(1 bod)

5. Koja od navedenih funkcija pripada parlamentu kao političkoj instituciji?

- A. provođenje zakona
- B. predstavljanje građana
- C. vođenje gospodarske politike
- D. predlaganje državnoga proračuna

(1 bod)

6. Zbog čega je prema Ustavu Republike Hrvatske vlast podijeljena na izvršnu, zakonodavnu i sudbenu?

- A. zbog financijske međuovisnosti tijela vlasti
- B. zbog jednostavnijega funkcioniranja aparata vlasti
- C. zbog međusobne kontrole i provjere nositelja vlasti
- D. zbog potrebe za uzajamnom suradnjom organa vlasti

(1 bod)

7. Koje državno tijelo prema Ustavu Republike Hrvatske odlučuje o proglašenju zaštićenih područja Republike Hrvatske?

- A. Hrvatski sabor
- B. Državno odvjetništvo
- C. Vlada Republike Hrvatske
- D. predsjednik Republike Hrvatske

(1 bod)

8. Kako se stječe puni politički autoritet?

- A. legitimnošću i legalnošću
- B. kandidaturom na izborima
- C. držanjem političkoga govora
- D. osnivanjem političke stranke

(1 bod)

9. Koja od navedenih promjena u gospodarstvu prati visoku stopu inflacije?

- A. porast zaposlenosti
- B. porast bogatstva države
- C. porast cijena proizvoda i usluga
- D. porast količine ponuđenih proizvoda i usluga

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

10. Koju vrstu dobra predstavlja računalo kupljeno za osobne potrebe?

- A. javno
- B. kapitalno
- C. potrošno
- D. slobodno

(1 bod)

11. Poduzetnik je vlasnik tvornice bezalkoholnih pića. Kojom od navedenih aktivnosti poduzetnik odgovara na temeljno ekonomsko pitanje kako proizvoditi?

- A. smanjenjem cijene energetske pića
- B. nabavkom koncesije za crpljenje vode
- C. proširenjem poslovanja na nova tržišta
- D. uvođenjem nove vode s okusom borovnice

(1 bod)

12. Koja se vrsta ekonomske politike bavi preraspodjelom novca iz državnog proračuna?

- A. politika dohotka
- B. porezna politika
- C. monetarna politika
- D. politika opće potrošnje

(1 bod)

13. Kako se naziva pad opće razine cijena svih dobara i usluga posljedica čega je rast kupovne snage novca?

- A. inflacija
- B. deflacija
- C. devalvacija
- D. deprecijacija

(1 bod)

14. Kojim se instrumentom monetarne politike koristi središnja banka kada se odlučuje na kupovinu vrijednosnih papira?

- A. obveznim rezervama
- B. deviznim intervencijama
- C. operacijama na otvorenom tržištu
- D. stalno raspoloživim mogućnostima

(1 bod)

15. Koju je regionalnu ekonomsku organizaciju Republika Hrvatska napustila ulaskom u Europsku uniju?

- A. Europsko udruženje za slobodnu trgovinu (EFTA-u)
- B. Europsku i monetarnu uniju (EMU)
- C. Organizaciju za europsku sigurnost i suradnju (OSCE-u)
- D. Srednjoeuropsku zonu slobodne trgovine (CEFTA-u)

(1 bod)

16. Kako se naziva gospodarski proces razvijanja transnacionalnih korporacija koje imaju sjedište u Europi, a proizvodnju u Aziji?

- A. tranzicija
- B. privatizacija
- C. globalizacija
- D. industrijalizacija

(1 bod)

17. Komu se prema Ustavu Republike Hrvatske može ograničiti pravo na štrajk kada nema izvanrednih okolnosti?

- A. policajcima
- B. ugostiteljima
- C. strojovođama
- D. civilnim pilotima

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

18. Koje od navedenih prava prema Ustavu Republike Hrvatske može Hrvatska ograničiti zakonom zbog nužne zaštite njezina pravnog poretka?

- A. biračko pravo
- B. pravo na pravično suđenje
- C. pravo na slobodu vjeroispovijesti
- D. pravo kretanja na teritoriju Republike Hrvatske

(1 bod)

19. Ekološka udruga potpisima građana nastoji spriječiti općinsku odluku o izgradnji odlagališta velikoga otpada. Kako se naziva dokument koji građani potpisuju?

- A. peticija
- B. konvencija
- C. interpelacija
- D. referendum

(1 bod)

20. Koju ovlast uz donošenje zakona imaju zastupnici u Hrvatskome saboru?

- A. ukidanje zakona
- B. provedba zakona
- C. predlaganje zakona
- D. prezentiranje zakona

(1 bod)

21. Koje se pravo prema Ustavu Republike Hrvatske jamči hrvatskim državljanima na području država članica Europske unije bez obzira na njihovo mjesto prebivališta?

- A. radno mjesto
- B. trajni boravak
- C. socijalna zaštita
- D. sloboda kretanja

(1 bod)

22. U Hrvatskome saboru zastupnici raspravljaju o nasilnome djelovanju jedne izvanparlamentarne političke stranke smatrajući da ona podriva demokraciju u zemlji. Koje tijelo državne vlasti prema Ustavu Republike Hrvatske može zabraniti rad opisane političke stranke?

- A. Hrvatski sabor
- B. Državno odvjetništvo
- C. Vrhovni sud Republike Hrvatske
- D. Ustavni sud Republike Hrvatske

(1 bod)

23. Komu Ustav Republike Hrvatske povjerava ovlast predlaganja članova Vlade Republike Hrvatske?

- A. Hrvatskomu saboru
- B. mandataru
- C. predsjedniku Republike Hrvatske
- D. Ustavnomu sudu

(1 bod)

24. Koja je institucija zadužena za provođenje monetarne politike Republike Hrvatske?

- A. Financijska agencija
- B. Hrvatska gospodarska komora
- C. Hrvatska narodna banka
- D. Vlada Republike Hrvatske

(1 bod)

25. U Vladi Republike Hrvatske vodi se rasprava o školstvu. Predsjednik Republike Hrvatske ne dijeli stavove s većinom u Vladi Republike Hrvatske te smatra da je potrebno drukčije organizirati javno školstvo. Kakve su u ovome slučaju ustavne mogućnosti predsjednika Republike Hrvatske?

- A. Može staviti veto na odluke Vlade Republike Hrvatske.
- B. Može predlagati svoja rješenja Vladi Republike Hrvatske.
- C. Može sudjelovati u glasovanju u Vladi Republike Hrvatske.
- D. Može raspisati referendum bez supotpisa predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

26. Kako se nazivaju organizacije poput GONG-a i Zelene akcije koje svoj rad temelje na dobrovoljnome udruživanju građana, a neovisne su o državnim institucijama?

(1 bod)

27. U lokalnoj samoupravi građani učestalo donose odluke neposredno te su se u velikome broju odazvali referendumu za promjenu urbanističkoga plana općine. Kako se naziva politička kultura kojoj je svojstveno opisano ponašanje građana?

(1 bod)

28. Kako se naziva politička ideologija, nastala poslije Drugoga svjetskog rata, koja spaja ideologiju konzervativizma s ekonomskim liberalizmom?

(1 bod)

29. U kojemu su obliku uređenja države nositelji suverenosti bili isključivo pripadnici visokoga plemstva kao, primjerice, doživotni članovi Velikoga vijeća Venecije?

(1 bod)

- 30.** Kako se naziva nespremnost birača da iziđu na političke izbore zbog nezainteresiranosti ili nedostatka političkih opcija kojima bi povjerili političku reprezentaciju?

(1 bod)

- 31.** U kojim su prostorima smještena biračka mjesta na kojima može glasati hrvatski državljani koji se u vrijeme izbora za Hrvatski sabor zatekao u inozemstvu?

(1 bod)

- 32.** Koju ovlast obnaša pučki pravobranitelj?

(1 bod)

- 33.** Kojim se pojmom označava smanjenje vrijednosti hrvatske kune u odnosu na američki dolar uzrokovano trgovinom tim valutama na deviznome tržištu?

(1 bod)

- 34.** Kako se naziva tržišna struktura u kojoj je država jedini kupac električnih vlakova?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

35. Kako se nazivaju financijske institucije koje od građana prikupljaju novčana sredstva u obliku depozita te ih plasiraju u obliku kredita?

(1 bod)

36. U uvjetima suvremenoga gospodarstva tržište automatski eliminira iz tržišne utakmice one gospodarske subjekte koji su neučinkoviti i nedovoljno produktivni. Kako se naziva opisani tip tržišne funkcije?

(1 bod)

37. Cijena mobitela u prvome kvartalu iznosila je 2.000 kuna, a tražena količina iznosila je 1000 komada. U trećemu kvartalu cijena mobitela pala je na 1.300 kuna, dok je tražena količina porasla na 1700 komada. Kakav će nagib imati krivulja potražnje u opisanome primjeru?

(1 bod)

38. Koja tercijarna djelatnost u suvremenome hrvatskom gospodarstvu ima najveći udio u hrvatskome bruto društvenom proizvodu?

(1 bod)

39. Na koje se ustavno načelo može pozvati državni službenik koji ne želi u svojem uredu na zid staviti neko vjersko obilježje?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

40. Općinsko vijeće smatra da uređenje glavne plaže u mjestu prije turističke sezone može financirati iz vlastitoga proračuna, ali u odlučivanje o tome želi uključiti sve zainteresirane građane. Na koji način prema Ustavu Republike Hrvatske, osim referendumom, građani mogu neposredno odlučiti o navedenome pitanju?

(1 bod)

41. Tko prema Ustavu Republike Hrvatske može dati pomilovanje osuđeniku na izdržavanju kazne zatvora?

(1 bod)

42. Tko prema Ustavu Republike Hrvatske, u slučaju izglasavanja nepovjerenja pojedinomu članu Vlade Republike Hrvatske, predlaže Hrvatskomu saboru novoga člana Vlade Republike Hrvatske?

(1 bod)

43. Kojom većinom prema Ustavu Republike Hrvatske Hrvatski sabor odlučuje o promjeni granica Republike Hrvatske?

(1 bod)

44. Koje tijelo državne vlasti prema Ustavu Republike Hrvatske, s ciljem gospodarskoga razvitka zemlje, uvodi politiku fiskalizacije i brine o njezinu provođenju kod svih obveznika?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

45. Kako se naziva gospodarski proces pretvorbe državne imovine i prelaska u tržišno gospodarstvo kroz koji je Republika Hrvatska prolazila potkraj 20. stoljeća?

(1 bod)

46. Kakvu je strukturu imao hrvatski parlament prema Ustavu Republike Hrvatske iz 1990. godine?

(1 bod)

47. Koliko zastupnika mora glasovati za prijevremeno raspuštanje Hrvatskoga sabora da bi odluka o prijevremenome raspuštanju bila valjana?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo pročitajte polazni sadržaj i odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan ili dva boda.

Politika i gospodarstvo

48. Pozorno pročitajte tekst.

siječanj 2021.

Nizozemski premijer Mark Rutte objavio je u petak ostavku svoje vlade, prihvativši odgovornost za loše upravljanjem sustavom novčane potpore za djecu zbog čega se na tisuće obitelji našlo u financijskim nevoljama (...).

Ostavka je uslijedila nakon što je parlamentarna istraga prošli mjesec otkrila da su činovnici porezne uprave krivo optužile obitelji za prevaru.

Istraga je pokazala da je oko 10.000 obitelji moralo vratiti desetke tisuća eura koje su primile u obliku dječjeg doplatka te su pretrpjele bankrot, a problemi su uzrokovali i nezaposlenost te rastavu brakova.

Obitelji su pretrpjele „neviđenu nepravdu“, rekao je Rutte.

Veliki broj obitelji koji su se našli na optuženičkoj klupi je migrantskog podrijetla ili imaju dvojno državljanstvo.

Izvor: <https://www.jutarnji.hr>

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Politika i gospodarstvo

Imenujte i objasnite dva aspekta odgovornosti vlasti u demokratskoj državi u opisanome primjeru.

[illegible]

(2 boda)

Politika i gospodarstvo

49. Pozorno pročítajte text.

Na tržištu su prije pandemije COVID-19 postojale zaštitne maske poput medicinskih troslojnih maski te respiratorskih FFP2 i FFP3 maski s ventilom. Cijena im je prije pandemije bila niska, a maske su kupovale određene skupine potrošača poput bolnica i tvornica.

Na tržištu je pojavom COVID-19 pandemije došlo do ekstremnoga rasta potrebe za maskama. S obzirom na to da je cijena maski na početku pandemije bila niska, potrošači su kupovali veće količine zaštitnih maski, što je uzrokovalo nestašicu maski na tržištu.

Uslijed takvoga ponašanja potrošača cijena maski je naglo porasla jer proizvodnja nije mogla pratiti potrebe tržišta. Kupci su rastom cijena prestali kupovati veće količine zaštitnih maski, što je stabiliziralo cijene maski na tržištu.

Kako se naziva tržišni zakon opisan u tekstu? Objasnite kako djelovanje toga zakona utječe na odnos tražene količine dobara i njihove cijene na tržištu.

[illegible]

(2 boda)

Navedite naziv inicijative koju bi učenici trebali pokrenuti kako bi ostvarili svoj cilj, bolje uređen kabinet Fizike u svojoj školi. Objasnite koja bi im tri dionika mogla pomoći u dostizanju toga cilja.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

19/20

Prazna stranica